

प्रस्तावित मस्यौदा
प्रेस काउन्सिल नेपाल ऐन, २०७४

प्रस्तावना : पत्रकारिता पेशालाई मर्यादित, उत्तरदायी, जिम्मेवार एवं अझ बढी विश्वसनीय बनाउन, **व्यक्ति, सरकार र आमसञ्चार माध्यमबीच सौहार्द्रपूर्ण सहजकर्ताको भूमिका निर्वाह गर्न**, पेशागत उच्चतम आचरण कायम राख्दै स्वस्थ, स्वच्छ र स्वतन्त्ररूपमा पत्रकारिताको विकास, संरक्षण तथा **समयानुकूल** सम्बर्द्धनका लागि सञ्चारक्षेत्रको नियामक निकायको रूपमा स्वायत्त र अर्धन्यायिक प्रकृतिको प्रेस काउन्सिल नेपाल स्थापना र व्यवस्था गर्नु वाञ्छनीय भएकाले, नेपालको संविधान धारा २९६ को उपधारा (१) बमोजिम व्यवस्थापिका-संसदले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद - १

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम “प्रेस काउन्सिल नेपाल ऐन, २०७४” रहेको छ।

(२) यो ऐन तुरुन्त लागू हुनेछ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(क) ‘काउन्सिल’ भन्नाले दफा ५ बमोजिम गठित प्रेस काउन्सिल सम्भन्नुपर्छ।

(ख) ‘सदस्य’ भन्नाले काउन्सिलको सदस्य सम्भन्नुपर्छ र सो शब्दले काउन्सिलको अध्यक्षसमेतलाई जनाउँछ।

(ग) ‘समिति’ वा उपसमिति भन्नाले परिच्छेद -४ बमोजिम गठित समिति तथा उपसमितिलाई बुझाउँछ।

(घ) “**सदस्य सचिव**” भन्नाले दफा १० बमोजिम नियुक्त बोर्डको सचिव सम्भन्नुपर्छ।

(ङ) ‘**तोकिएको**’ वा ‘**तोकिएबमोजिम**’ भन्नाले यो ऐनअन्तर्गत बनेको नियम वा विनियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्भन्नुपर्छ।

(च) **बिद्युतीय प्रसारण तथा अनलाइन पत्रकारिता** भन्नाले विद्युतीय अनलाइन सेवाअन्तर्गत आउने समाचार, लेख, अन्तर्वार्ता, टिप्पणी, श्रव्यदृश्य, सम्पादकीय, **चलचित्र, लघु चलचित्र, वृत्तचित्र**समेतका समाचार सामग्री सम्भन्नु पर्दछ।

(छ) **छापा पत्रकारिता** भन्नाले समाचारपत्र, समाचारपत्रिका र अन्य पत्रपत्रिकालाई समेत सम्भन्नु पर्छ।

(ज) **साहित्यिक पत्रकारिता** भन्नाले विभिन्न साहित्यिक सामग्रीलाई समेटेर प्रकाशित तथा प्रसारित सञ्चारमाध्यमलाई समेत सम्भन्नुपर्दछ।

(झ) **बिज्ञापनअन्तर्गत** पत्रपत्रिका, होर्डिङबोर्ड तथा विद्युतीय माध्यमबाट प्रकाशित तथा प्रसारित सबैखाले सन्देश समेटिन्छ।

(ञ) **अनलाइन सञ्चारमाध्यम** : “अनलाइन सञ्चारमाध्यम” भन्नाले प्रचलित कानूनबमोजिम स्थापना वा दर्ता भई पत्रकारिता र सम्पादकीय सिद्धान्त अङ्गिकार गरी इन्टरनेटको माध्यममा संकेत, चिन्ह, अक्षर, आवाज, ग्राफिक्स, गीत, संगीत, भिडियो, एनिमेशन तथा विभिन्न बहुमाध्यम (मल्टिमिडिया) को प्रयोग गरी सन्देशमूलक वा विषयगत विचार, सूचना तथा समाचार, तस्वीर, श्रव्यदृश्यको रूपमा उत्पादन, प्रकाशन, प्रसारण वा वितरण गर्ने विधि, प्रक्रिया र माध्यम सम्भन्नुपर्छ।

(ट) **समाचार समिति** : व्यापारिक वा सेवाको उद्देश्यसहित समाचार संकलन, उत्पादन, प्रशोधन, प्रसारण प्रयोजनका साथ गठित संस्थालाई बुझाउँदछ।

३. प्रेस काउन्सिलको स्थापना :

स्वस्थ र मर्यादित पत्रकारिताको विकासका लागि नियमनकारी भूमिका निर्वाह गर्न नेपालमा २०२७ सालमा प्रेस काउन्सिल नेपालको स्थापना भएको हो ।

४. काउन्सिल स्वशासित एवं स्वायत्त संस्था हुने

- (१) काउन्सिल अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित, स्वायत्त र संगठित संस्था हुनेछ ।
- (२) काउन्सिलको सबै काम कारवाहीको निमित्त आफ्नो छुट्टै छाप हुनेछ ।
- (३) काउन्सिलले व्यक्तिसरह चलअचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न, बेचबिखन गर्न वा आवश्यकताअनुसार अन्य व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।
- (४) काउन्सिलले आफ्नो नामबाट नालिस, उजुर गर्न सक्नेछ ।

५. काउन्सिलको उद्देश्य : काउन्सिलको उद्देश्य देहायबमोजिम हुनेछ ।

- (क) स्वस्थ र मर्यादित पत्रकारिताको विकासका लागि उपयुक्त वातावरण सिर्जना गर्ने,
- (ख) पेशागत शुद्धताको निमित्त पत्रकारितासम्बन्धी आचारसंहिता तयार गरी लागू गर्ने ।
- (ग) आचारसंहिता उल्लंघन भए/नभएको अनुगमन गर्ने,
- (घ) आचारसंहिता उल्लंघन भएको स्वअनुगमनबाट पाइएमा वा उल्लंघनसम्बन्धी उजुरी परेमा कारवाही गर्ने,
- (ङ) छाप तथा विद्युतीय सञ्चारमाध्यमको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने,
- (च) प्रेस र नेपाल सरकारबीच सौहार्द्रपूर्ण सम्बन्ध कायम राख्ने ।
- (छ) सार्वजनिक र नागरिकको मर्यादा कायम राख्न लगाउने ।
- (ज) प्रेस स्वतन्त्रता र छाप तथा विद्युतीय पत्रकारिताको मर्यादा जोगाउन क्रियाशील रहने ।
- (झ) छाप तथा विद्युतीय एवं अन्य विज्ञापन सञ्चारलाई व्यवस्थित गर्ने ।
- (ञ) छाप तथा विद्युतीय पत्रकारितासँग सम्बन्धित सञ्चारमाध्यमहरूसँग छलफल र अन्तरक्रियामार्फत् जीवन्त सम्पर्कमा रहने ।
- (ट) विदेशमा डोमेन रहेका सामाजिक सञ्जाल (फेसबुक, ट्वीटरलगायत) मार्फत् राष्ट्र, राष्ट्रियता, व्यक्ति, समुदाय, जात, धर्म, इज्जत, प्रतिष्ठामा आँच पुऱ्याउने प्रवृत्तिको अनुगमन गर्ने ।
- (ठ) मूल पत्रकार आचारसंहिताको अधिनमा रही प्रत्येक सञ्चार माध्यम(संस्था) लाई आन्तरिक आचारसंहिता बनाउन प्रोत्साहित गर्ने ।

परिच्छेद-२

६. काउन्सिलको गठन: (१) नेपाल सरकारले देहायका व्यक्तिहरु अध्यक्ष र सदस्य रहने गरी काउन्सिलको गठन गर्नेछ:

- (क) सर्वोच्च अदालतको न्यायाधीश हुने योग्यता पुगेका, वरिष्ठ अधिवक्ता वा पत्रकारिता क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याएका व्यक्ति मध्येबाट कम्तिमा ४५ वर्ष उमेर पुगेका अध्यक्ष

- ख) प्रतिनिधिसभाका सदस्यहरूमध्येबाट सभामुखद्वारा मनोनित एक..... सदस्य
- ग) राष्ट्रियसभा सदस्यहरूमध्येबाट अध्यक्षद्वारा मनोनित एक सदस्य
- घ) नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको प्रतिनिधिको रूपमा प्रेस रजिष्ट्रार एक सदस्य

स्पष्टीकरण : खण्ड (ख) र (ग) बमोजिमको सदस्य सभामुख र अध्यक्षले मनोनित गर्दा पत्रकारिता क्षेत्रमा अनुभव प्राप्त रहेछन् भने तिनलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ । प्रतिनिधिसभा तथा राष्ट्रियसभाबाट प्रेस काउन्सिलमा प्रतिनिधित्व गराउँदा फरक फरक राजनीतिक दलबाट प्रतिनिधित्व गराउनुपर्नेछ ।

- (ङ) नेपाल पत्रकार महासंघका केन्द्रीय अध्यक्ष..... पदेन सदस्य
- (च) छापामाध्यमको प्रतिनिधित्व :
- (१) सम्पादकहरू मध्येबाट एकजना..... सदस्य
- २) श्रमजीवी पत्रकारमध्येबाट एकजना सदस्य
- (३) साना लगानीका पत्रपत्रिकाको तर्फबाट स्वरोजगार पत्रकारितामा संलग्नमध्येबाट १ जना सदस्य
- (छ) रेडियो, टिभी र अनलाइनबाट एक/एक जना गरी तीन जना सदस्य
- ज) कानून, न्याय, प्राज्ञिक र पत्रकारिता शिक्षा क्षेत्रमा समेत क्रियाशीलमध्येबाट एकजना सदस्य
- (झ) साहित्यिक पत्रिकाका सम्पादक/प्रकाशकमध्येबाट नेपाल साहित्यिक पत्रकार संघको सिफारिशमा कमिमा १५ वर्ष अनुभवप्राप्त एक जना सदस्य
- (२) अध्यक्ष तथा सदस्यहरूको नियुक्ति उपदफा ३ बमोजिम सिफारिश समितिको सिफारिशमा नेपाल सरकारबाट हुनेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम काउन्सिलको अध्यक्ष र सदस्य चयनका निम्ति देहायबमोजिमको सिफारिश समिति गठन गरिनेछ
- (१) प्रतिनिधिसभाका सभामुख.....अध्यक्ष
- (२) सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्री.....सदस्य
- (३) पत्रकारिता क्षेत्रबाट प्रेस काउन्सिलको सिफारिशमा नेपाल सरकारबाट नियुक्त वरिष्ठ व्यक्ति एकजना.....सदस्य
- (४) नेपाल सरकारले काउन्सिलका सदस्यको नियुक्त गर्दा समावेशी सिद्धान्तको पालना र सबै प्रदेशको प्रतिनिधित्व हुनेगरी गर्नेछ ।
- (५) अध्यक्ष वा सदस्य नियुक्त व्यक्तिले काउन्सिलका सिद्धान्त र नीतिविपरीत हुनेगरी अन्यत्र पेशा वा गतिविधिमा संलग्न हुन पाउने छैन ।

- (६) काउन्सिलको अध्यक्ष र सदस्यको पदावधि पाँच वर्षको हुनेछ । सो पदमा थप एक कार्यकालका निमित्त नियुक्त हुन सक्नेछ । (मनोनित र पदेन सदस्यको हकमा सम्बन्धित संस्थामा पदावधि रहँदासम्म काउन्सिलमा निजको पदाधिकार रहनेछ)
- ७) काउन्सिलमा नियुक्त अध्यक्षले प्रधानन्यायाधीशसमक्ष र सदस्यहरूले अध्यक्षसमक्ष तोकिएबमोजिम शपथ लिनुपर्नेछ ।
- (८) काउन्सिलका अध्यक्ष र सदस्यको योग्यता, सेवाका शर्त र सुविधा तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

७. काउन्सिलको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :

- क) प्रेस स्वतन्त्रताको रक्षा र प्रवर्द्धन गर्ने ।
- ख) पत्रकार र पत्रकारिता पेशाको क्षमता विकास, संरक्षण र सम्बर्द्धनको निमित्त उपलब्ध श्रोत-साधनको अधिकतम सदुपयोग गर्ने ।
- (ग) छापा तथा विद्युतीय पत्रकारितासम्बन्धी नीति, अन्तर्राष्ट्रिय अनुभवलाई समय समयमा अवलोकन, अध्ययन अनुसन्धान गरी सम्बन्धित क्षेत्रको रायसल्लाह समेत लिएर नेपाल सरकारलाई सुभाष दिने,
- (घ) पत्रकारिताको विकासका लागि ऐन, कानून, नियमावली र समसामयिक कार्यविधिहरू तय गर्ने ।
- (ङ) छापा तथा विद्युतीय र अन्य माध्यमबाट प्रसारित हुने सन्देशमूलक सूचनासम्बन्धी कार्यविधि तयार गर्ने, नियमन गर्ने ।
- च) आमसञ्चारमाध्यमको निमित्त आचारसंहिता तयार गरी लागू गर्ने ।
- (छ) संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकार, मिडिया तथा सर्वसाधारणबीचको सम्बन्धलाई सौहार्द्र बनाउने, पत्रकारिता पेशालाई आवाजबिहीनहरूको आवाज बनाउन भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- (ज) पत्रपत्रिका तथा विद्युतीय सञ्चारमाध्यमका गतिविधि एवं वस्तुस्थितिवारे अध्ययन र मूल्यांकनसहितको वार्षिक प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने/आचारसंहितासम्बन्धी समसामयिक सामग्रीहरू नियमित प्रकाशन गर्ने ।
- (झ) पत्रपत्रिकामा प्रकाशित तथा विद्युतीय सञ्चारमाध्यमबाट प्रसारित असामाजिक र आपत्तिजनक विषयवस्तु तथा प्रकाशित/प्रसारित सामग्रीहरूको सम्बन्धमा छानबिन र कारवाही गर्ने ।
- ञ) बीस वर्षसम्म पत्रकारितामा निरन्तर योगदानका आधारमा वरिष्ठ पत्रकारको उपाधि दिने ।
- (ट) पत्रकार तथा सञ्चारमाध्यमहरूलाई पुरस्कृत गर्ने, प्रोत्साहित गर्ने, अग्रज पत्रकारहरूको सम्मान गर्ने ।
- ठ) अनलाइनलगायत सबैखाले सञ्चारमाध्यमको अभिलेखीकरण गर्ने, सबैखाले समाचारमाध्यमलाई समान अवसर उपलब्ध गराउन वातावरण मिलाउने ।
- ड) योग्यतासम्बन्धी मापदण्ड तोकिए पत्रकारहरूको अभिलेखीकरण तथा प्रेस पास वितरण र नवीकरण गर्ने ।
- ढ) गम्भीररूपमा आचारसंहिता उल्लंघनमा अनुशासनको कारवाही गर्ने, प्रेस पास निलम्बन, सुविधा रोक्का गर्ने ।
- ण) हुबहु पत्रकारितालाई दुरुत्साहन गर्ने ।
- त) विज्ञापन आचारसंहिता जारी गरी लागू गर्ने ।

थ) मान्यताप्राप्त शैक्षिक संस्थाबाट पत्रकारिता विषय उत्तीर्ण गर्नेलाई आचारसंहितासम्बन्धी योग्यता परीक्षा लिई प्रमाणपत्र दिने ।

द. काउन्सिलको बैठक र निर्णय :

- (१) अध्यक्षको निर्देशनमा सदस्य सचिवले काउन्सिलको बैठक बोलाउने छ ।
- (२) काउन्सिलको कूल सदस्य संख्याको एकाउन्न प्रतिशत सदस्यहरू उपस्थित भएमा बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिने छ ।
- (३) काउन्सिलको बैठक अध्यक्षको नेतृत्वमा बस्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरूले छानेको सदस्यबाट बैठक सञ्चालन हुनेछ ।
- (४) विचाराधीन प्रत्येक विषयमा उपस्थित सदस्यहरूको बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिनेछ ।
- (५) काउन्सिलको निर्णय अध्यक्ष र सदस्य-सचिवद्वारा प्रमाणित गरिनेछ ।
- (६) काउन्सिलको बैठकसम्बन्धी अन्य कार्यविधि काउन्सिल आफैले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।
- (७) कुनै सदस्यले आफ्नो फरक मत वा राय दर्ता गराउन चाहेमा निर्णय पुस्तिकामा उल्लेख गर्न सक्नेछ ।

९. काउन्सिलको अध्यक्ष पद रिक्त रहेको अवस्थामा बैठक र निर्णय :

- (१) काउन्सिलको अध्यक्ष पद रिक्त रही नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषदबाट नियुक्त भइनसकेको वा नियुक्त गरिएतापनि प्राविधिक कारणवस बहाली हुन नसकेको अवस्थामा सदस्यहरूको सर्वसम्मति वा बहुमतीय निर्णयबाट कार्यवाहक अध्यक्ष मनोनयन गरी बैठक सञ्चालन हुनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम मनोनित अध्यक्षले अर्को व्यवस्था नभएसम्म कार्यवाहक अध्यक्षको हैसियतमा बैठक बोलाउन या काउन्सिलको सम्पूर्ण कामकारवाही सञ्चालन गर्नसक्नेछ ।

परिच्छेद -३

- १०. काउन्सिलको सचिवालय तथा कार्यालय:** (१) काउन्सिलको एउटा छुट्टै सचिवालय हुनेछ । आवश्यकताअनुसार सात प्रदेशमा प्रदेश कार्यालय स्थापना गर्न सकिनेछ ।
- (२) काउन्सिलको सचिवालयमा कार्यरत बरिष्ठतम प्रशासक बोर्डको सचिवको रूपमा रहनेछ ।
 - (३) काउन्सिलका प्रादेशिक कार्यालयहरूमा १ (एक) जना अधिकृत सहित आवश्यक कर्मचारी खटाइनेछ ।

परिच्छेद -४

- ११. समिति वा उपसमिति :** (१) काउन्सिलले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्नका लागि आवश्यकताअनुसार बढीमा १५ वटासम्म समिति वा उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम गठित समिति वा उपसमितिको काम, कर्तव्य, अधिकार तथा कार्यविधि काउन्सिलले तोकेबमोजिम हुनेछ

१२. पत्रपत्रिका वितरण सम्परीक्षण समिति :

- (१) नेपाल सरकारले काउन्सिलको परामर्श लिई एक पत्रपत्रिका वितरण संपरीक्षण समिति गठन गर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम गठित समितिमा देहायबमोजिमका सदस्यहरू रहनेछन् :
 - (क) प्रेस रजिस्ट्रार..... अध्यक्ष
 - (ख) प्रतिनिधि, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय..... सदस्य
 - (ग) प्रतिनिधि, प्रेस काउन्सिल सदस्य
 - (घ) लेखापरीक्षण संघ, विज्ञापन संघ वा एजेन्सी तथा व्यापारिक वा औद्योगिक संस्थाबाट एक/एकजनाका दरले नेपाल सरकारद्वारा मनोनित तीनजना व्यक्ति..... सदस्य
- (३) काउन्सिलले तोकेको अधिकृत समितिको सचिव हुनेछ ।
- (४) उप-दफा (२) को खण्ड (घ) बमोजिम मनोनित सदस्यहरूको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ ।

१३. विद्युतीय सञ्चारमाध्यम संपरीक्षण समिति गठन :

- (१) यो समितिमा विद्युतीय पत्रकारिता हेर्ने काउन्सिलको समितिबाट सदस्य अध्यक्ष
- (२) प्रतिनिधि, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय सदस्य
- (३) विद्युतीय सञ्चारमाध्यमसम्बन्धी संस्थाबाट काउन्सिलद्वारा मनोनित (महिलासहित) ३ जना सदस्य
- (४) काउन्सिलले तोकेको अधिकृत समितिको सचिव हुनेछ ।
- (५) उप-दफा (३) बमोजिम मनोनित सदस्यहरूको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ ।

१४. छापा तथा विद्युतीय संपरीक्षण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (१) पत्रपत्रिका वा विद्युतीय सञ्चारमाध्यमको अद्यावधिक अभिलेख राख्ने, र
- (२) प्रकाशन संख्या, गुणस्तर, सामग्रीहरूको प्रभाव र पहुँचका आधारमा वर्गीकरण गर्ने ।
- (३) उपदफा (१ र २) मा लेखिएदेखि बाहेक समितिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार र वर्गीकरण सम्बन्धी मापदण्ड तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद -५

१५. पत्रकारको मापदण्डसम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) पत्रकारको योग्यतासम्बन्धी मापदण्ड तोकिएको परिचयपत्र वितरण गर्ने
- २) वरिष्ठ पत्रकारसम्बन्धी मापदण्ड तोकिएको उपाधि दिने ।
- ३) पत्रकारहरूको अभिलेख राख्ने ।

परिच्छेद -६

१६. काउन्सिलको कोष :

- (१) काउन्सिलको एउटा छुट्टै कोष हुनेछ । जसमा:
 - (क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त वार्षिक बजेट
 - (ख) विदेशी सरकार वा संघसंस्थाबाट प्राप्त अनुदान वा सहायता रकम,
 - (ग) काउन्सिलले अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त गरेको रकम रहनेछ ।
- (२) वर्गीकरण गरेवापत सञ्चारमाध्यमबाट लेवी रकम, सेवा शुल्क लिन सकिनेछ । अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग नियोगबाट आर्थिक अनुदान वा सहायता प्राप्त गर्नुअघि काउन्सिलले नेपाल सरकारलाई जानकारी दिनुपर्नेछ ।
- (३) काउन्सिलको कोष सञ्चालन तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

१७. लेखा र लेखापरीक्षण :

- (१) काउन्सिलको आर्थिक हिसाब किताबको विवरण लेखा शाखाले राख्नेछ ।
- (२) काउन्सिलको लेखा प्रणाली दोहोरो सेस्ता प्रणालीअनुसार हुनेछ ।
- (३) आर्थिक वर्ष समाप्त भएको एक महिनाभित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गरी सक्नु पर्नेछ,
- (४) आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३ महिनाभित्र महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट लेखापरीक्षण गराई सक्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद -७

१८ निर्देशन जारी गर्न सक्ने :

- (१) प्रेस काउन्सिलले छापा तथा विद्युतीय पत्रकारिता र विज्ञापन एजेन्सीहरूलाई राष्ट्रिय विपत्तीको बेला, लोकहित र पेशागत शुद्धताको निमित्त आवश्यक निर्देशन जारी गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम जारी निर्देशन पालना गर्नु सबैखाले सञ्चारमाध्यमको अनिवार्य दायित्व र कर्तव्य हुनेछ ।

१९. आचारसंहिता बनाई लागू गर्ने :

- (१) प्रेस काउन्सिलले आफ्नो प्रमुख कर्तव्यको रूपमा विद्युतीय तथा छापा पत्रकारिता एवं विज्ञापनसम्बन्धी आचार संहिता बनाई लागू गर्नेछ ।
- (२) काउन्सिलले लागू गरेका आचारसंहिताको सम्मान र कार्यान्वयन गर्नु सबैको समान कर्तव्य हुनेछ ।

२०. अनुगमन, उजुरी र कारबाही :

- १) कुनै पत्रकारले व्यवसायिक आचारसंहिता उल्लंघन गरेमा कुनै पनि व्यक्ति वा संस्थाले काउन्सिलमा लिखित वा अनलाइन प्रक्रियाबाट उजुरी दिन सक्नेछ । स्वअनुगमन विधिबाट समेत काउन्सिलले तत्काल कारबाही प्रक्रिया अघि बढाउन सक्नेछ ।
- (२) उजुरी गर्दा सोसम्बन्धी आधार-प्रमाणहरू संलग्न गर्नुपर्नेछ ।

- (३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम कुनै उजुरी परेमा काउन्सिलले आवश्यक जाँचबुझ गरी देहायबमोजिम गर्न/गराउन सक्नेछ :
- (क) उजुरी गर्ने पक्षसँग प्रकाशक या सम्पादकलाई मेलमिलाप गराउने, क्षमायाचना गर्न लगाउने, निजको भनाई सञ्चारमाध्यममा प्रकाशित/प्रसारित गर्न निर्देशन दिने । **गम्भीर प्रकृतिका उजुरीहरुमा प्रेस इजलास गठन गरी सुनुवाई गर्ने ।**
- ख) प्रेस काउन्सिलले दिएको निर्देशन, आदेश अवज्ञा गर्ने र व्यावसायिक आचारसंहिता पटकपटक उल्लंघन गर्ने पत्रकारलाई निजले सरकारबाट पाउने सहूलियत वा सुविधा तोकिएको अवधिभरको लागि आंशिक वा पूरै रोक लगाउन सम्बन्धित निकायलाई निर्देशन दिने /सिफारिश गर्ने ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम काउन्सिलको निर्णय, निर्देशन निर्णय पालन नगर्ने छाप्रा तथा बिद्युतीय-माध्यममा संलग्न पत्रकार, विज्ञापनदाता (कम्पनी वा व्यक्ति), प्रकाशक/सम्पादक/रिपोर्टरसमेत उपर काउन्सिलले खेद प्रकट गरी आदेश, निर्देशन र आचारसंहिता पालना नगरेवापत अवज्ञाकारी भनी सार्वजनिकरूपमा सूचना प्रकाशित गर्ने ।
- (४) उपदफा (२) वा (३) बमोजिम निर्णय गर्नुअघि काउन्सिलले सम्बन्धित पत्रकार, सम्पादक र विज्ञापन व्यवसायीलाई स्पष्टिकरण पेश गर्न मौका दिने । **इमान्दारीपूर्वक क्षमायाचना गरेमा माफीसमेत दिन सकिनेछ ।**
- (५) उपदफा (४) बमोजिम सफाईको मौका र सुधारको अवसर दिँदा पनि नसच्चिए वा सफाई पेश नगरेमा प्रेस पास रद्द गर्न, वर्गीकरणबाट हटाउन, कुनैपनि सुविधामा रोक लगाउन र सम्बन्धित निकाय वा कार्यालयमा कानुनी **कारवाहीका निम्ति** लेखी पठाउन सक्नेछ ।
- (६) सञ्चारमाध्यममार्फत् गरिने गम्भीर प्रकृतिका अपराध, गालीबेइज्जती, अवहेलनासम्बन्धी उजुरी पर्न आएमा काउन्सिलले सम्बन्धित निकायलाई कारवाही चलाउन **दिशानिर्देश गर्न** सक्नेछ ।

परिच्छेद -८

बिबिध

२१. **अधिकार प्रत्यायोजन** : यस ऐनबमोजिम प्राप्त अधिकार काउन्सिलले नेपाल सरकारबाट मान्यताप्राप्त कुनै निकायलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
२२. **नेपाल सरकारसँग सम्पर्क** : काउन्सिलको नेपाल सरकारसँग सम्पर्क सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमार्फत हुनेछ ।
२३. **नियम बनाउने अधिकार** : यस ऐनको उद्देश्य पूर्तिको लागि प्रेस काउन्सिलद्वारा मस्यौदा तयार गरी नेपाल सरकारले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ ।
२४. **विनियम बनाउने अधिकार** : काउन्सिलले आफ्नो कार्य सञ्चालनका लागि यो ऐन र नियमावलीको अधीनमा रही आवश्यक विनियम बनाएर लागू गर्न सक्नेछ ।
२५. **निर्देशिका बनाउन सक्ने** : (१) प्रेस काउन्सिलले आवश्यकताअनुसार निर्देशिका वा दिग्दर्शन बनाई प्रकाशन वा लागू गर्न सक्नेछ ।
२६. **खारेजी र बचाऊ** : (१) प्रेस काउन्सिल ऐन, २०४८ खारेज गरिएको छ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम खारेज भएको ऐन बमोजिम भए गरेको कामकारवाही यसै ऐनबमोजिम भए गरिएको मानिने छ ।